

NOTAT

19. oktober 2021

Sagsnr.: 21/24140

Sagsbehandler:

Mads Brinck Lillelund
55 36 24 18
mkld@vordingborg.dk

Intern procedure i Vordingborg Kommune vedr. vandrefalk

Herværende procedure drøftes i kommunens Miljøråd den 22. november 2021. Der er tale om interne retningslinjer til brug i forvaltningen.

Overordnet

Vandrefalkenes årsrytme betyder at andre aktiviteter langs Møns Klint, der kan forstyrre falkenes yngleaktivitet, så vidt muligt skal foregå i perioden 1. august til 28. februar.

Årsrytme

Året ser således ud for vandrefalkene (variationer kan forekomme afhængig af vind & vejr):

- Januar - februar: etablerede og overvintrene falke ses ofte omkring ynglestederne. Andre aktiviteter, der kan virke forstyrrende på yngleaktiviteten, kan foregå her.
- Marts: falkene etablerer sig på ynglestederne. Hannen opholder sig på forskellige egnede redehylder, og hunnen vælger i reglen sæsonens endelige ynglested. Der ses territorieflyvning (sving og styrtdyk) omkring ynglestedet, bytteoverlevering fra han til hun, og parring. Isæt hunnen kan observeres inde på reden i lang tid ad gangen, men hannen kan også afløse.
- Ultimo marts / primo april: hyppige parringer inden hunnen lægger sig permanent. Hun ruger som regel hele natten, hannen afløser 3-5 gange i dagtimerne. Hannen skaffer bytte, lægger det ofte i depoter, sidder på vagtposter og spejder efter bytte eller jager kragefugle, rovfugle og store måger ud af området.
- April: i løbet af april kan stedfaste par lokaliseres med sikkerhed.
- Maj: æggene klækker efter ca. 30 dage, det kan observeres når hunnen bringer føde ind på redestedet. Efter 2-3 uger kan hunnen være væk fra ungerne i længere tid og hjælpe med at skaffe føde. Ungerne er egnede til ringmærkning ultimo maj, ca. 20 dage efter klækning (foden har voksenstørrelse, men ungen er ikke flyvefærdig).

- Juni: evt. ringmærkning primo måneden. ca. 6 uger efter klækning er ungerne flyvefærdige og har et stykke tid ivrigt basket med vingerne på redekanten. Det første stykke tid efter udflyvningen overnatter ungerne i reglen på redestedet, senere andre steder i området, hvor de får bragt føde, ofte ved at forældrene overleverer byttet i luften.
- Juni: ultimo måneden begynder ungerne at blive flyvefærdige.
- Juli: ynglesæsonen slutter i første halvdel af måneden.
- August - december: andre aktiviteter, der kan virke forstyrrende på yngleaktiviteten, kan foregå.

DOF-caretaker for vandrefalk siger: Vær opmærksom på

- Juli - oktober: der er meget stor forskel på, hvor lang tid ungerne opholder sig i nærheden af forældrene (i reglen hunnen). Sidst i juli og ind i august spredes mange ungfalke til andre lokaliteter, men der er set unger der stadig fodres hen gennem efteråret, hvis de ikke selv er egnede nok til at fange bytte.

Bemærk: der kan være mange afvigelser fra det "normale" mønster, bl.a. forstyrrelser, udskiftning af mage, mistede æg- eller unger (kragefugle, rovfugle, store måger, mår, ræv etc.), ubefrugtede æg, meget sene kuld hos nyetablerede par, voldsomme vejrforhold m.m.

DOF-Stevns: Husk på variationer forekommer

Et eksempel er ynglesæsonen 2019, hvor falkene allerede i løbet af februar måned har etableret sig på ynglestederne langs med Stevns Klint, og ikke som der står i ovenstående procedure i løbet af marts. Årsagen skal findes i den meget milde vinter 2018/19.

Vandrefalk i Vordingborg Kommune

Det er især langs med Møns Klint, hvor der kan findes ynglende vandrefalk. Flere falkepar yngler hvert år langs med klinten.

På Mønsbroen er der opsat en redekasse til vandrefalk, som også jævnligt benyttes.

Vandrefalk i Danmark

Naturlige ynglesteder er især Møns Klint, men også Stevns Klint og Bornholm er attraktive for falkene, da de gerne vil placere reden 10-80 meter over det omgivende terræn. Fødesøgning foregår i luften, hvor den typisk fanger mellemstore fugle, som den styrtdykker efter med op til 400 km/t.

Vandrefalken er fåtallig i Danmark. Således var der i 2014, som var et godt år, 3 par på Bornholm, 4 par på Møn, 3 par på Sjælland og 2 par i Sønderjylland. I alt i 2014 omkring 15-16 par med eller uden yngleresultat.

Ud over de naturlige steder findes en lang række redekasser, som fuglene også villigt benytter. Bl.a. på: Mønsbroen, Skærbækværket, Kyndbyværket, Enstedværket (Åbenrå) og Radisson Hotel i København.

Senest er der på Rønnedevej i Ringsted opsat en redekasse på den høje skorsten i 2021, i et samarbejde mellem Ringsted Forsyning (som ejer af skorstenen), DOF Ringsted og forvaltningen i kommunen. Men der går nok nogle år før vandrefalkene finder den, og begynder at yngle i den.